

ביטוח נפגעי עבודה

כללי

ביטוח נפגעי עבודה נועד לסייע למבוטחים שנפגעו בעבודה ונעשו בלתי כשירים לעבוד, ומפצה אותם על אובדן הכנסתם בתקופה שלאחר הפגיעה או על הנזק הגופני או הנפשי מהפגיעה. השיקום המקצועי במסגרת ביטוח נפגעי עבודה מסייע לאותם נפגעים לחזור לעבודה.

פגיעה בעבודה היא תאונה בעבודה (במהלך העבודה ובגללה, לרבות בדרך אליה וממנה, ובנסיבות המפורטות בחוק) או מחלת מקצוע (שהמבוטח חלה בה עקב עבודתו, כמפורט בתקנות).

בביטוח נפגעי עבודה מבוטחים עובדים שכירים (מ-1954) ועצמאיים (מ-1957), מי שנמצאים בשיקום מקצועי או בהכשרה מקצועית, מי שנבחנים לפי חוק החניכות או חוק שירות התעסוקה (בשעת הבחינה בלבד), אסירים עובדים, תושבי חוץ המועסקים אצל מעסיק ישראלי (מ-1970), תושבים ישראלים בחו"ל בתנאים מסוימים (מ-1970), מי ששכרם נקבע על פי החוק (מ-1954), ועובדים מכוח חוק עבודת שירותי חירום (מ-1954).

גמלאות ותשלומים

דמי פגיעה

דמי פגיעה משולמים למי שנפגעו בעבודה או חלו במחלת מקצוע, ולכן אינם יכולים להמשיך בעבודתם או לעבוד בעבודה מתאימה אחרת, ואף לא עבדו בפועל, והם זקוקים לטיפול רפואי. דמי הפגיעה משולמים מהיום הראשון שלמוחרת הפגיעה, ולכל היותר בעד 91 יום (13 שבועות). שיעור התשלום הוא 75% מהשכר הממוצע של הנפגע בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה, עד לסכום המרבי (מינואר 2021 – 1,114.38 ש"ח ליום).

גמלאות נכות

גמלאות נכות מעבודה משולמות לנפגעי עבודה שנותרו נכים זמנית או לצמיתות בעקבות פגיעה בעבודה.

- **קצבת נכות זמנית:** משולמת לבעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות, ושיעורה עומד על 75% מההכנסה בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול דרגת הנכות.
- **קצבת נכות צמיתה:** משולמת לבעלי דרגת נכות צמיתה של 20% לפחות. סכום התשלום נקבע לפי דרגת הנכות הרפואית בשיעור מהשכר בשלושת החודשים שלפני הפגיעה (הסכום

המרבית מינואר 2021 – 33,431 ש"ח לשכיר ולעצמאי). שיעור הקצבה עומד על 75% מההכנסה בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול דרגת הנכות.

- **מענק נכות:** תשלום חד-פעמי לבעלי דרגת נכות של 9%–19% לצמיתות, בסכום הקצבה החודשית כפול 43.
- **קצבה מיוחדת:** משולמת נוסף על הקצבה החודשית לבעלי דרגת נכות צמיתה של 75% לפחות (ולזכאים נוספים על פי החוק) הזקוקים לעזרה בפעולות היום-יום. (הסכום המרבי מינואר 2021 – 8,358 ש"ח).
- **מענק מיוחד:** משולם לבעלי דרגת נכות של 75% לפחות למימון הוצאות חד-פעמיות עקב הנכות: התאמת הדיור, רכישת אביזרי עזר ורכישת רכב לסיוע בניידות (למוגבלים בניידות בלבד). גובה המענק – 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה.

גמלאות תלויים

גמלאות תלויים משולמות לאלמן/ה, ליתומים ולהורים שהיו תלויים בפרנסתו של מי שמת עקב פגיעה בעבודה (ובנסיבות מיוחדות – גם לבני משפחה אחרים). הגמלאות המשולמות הן קצבת תלויים, מענק תלויים, מענק נישואים, שיקום מקצועי לבן/בת הזוג המקבל קצבת תלויים, דמי מחיה ליתומים, מענק בר מצווה ומענק פטירה. הזכאות לקצבה ולתוספת עבור ילד/ים מתקיימת כל זמן שהילדים נמצאים בהשגחתם של הזכאים.

- **אלמן או אלמנה עם ילדים:** זכאים לקצבת תלויים חודשית בשיעור 40%–100% (לפי מספר הילדים) מהקצבה המלאה שהייתה משולמת למבוטח (אשר נפטר) אילו היה בעל דרגת נכות של 100%. (הקצבה המרבית – 75% משכרו בשלושת החודשים שקדמו ליום שבו הפסיק לעבוד או לעסוק במשלח ידו בשל הפגיעה).
הקצבה למי שיש עמו ילד אחד – 80% מקצבת נכות מלאה מעבודה (20% מתוכם תוספת עבור הילד); עם 2 ילדים – 90% (30% מהם תוספת עבור הילדים); עם 3 ילדים או יותר – 100% (40% מהם תוספת עבור הילדים).
- **אלמן או אלמנה שאין עמם ילדים:** בני פחות מ-40 – מענק חד-פעמי בשיעור 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה כפול 36; בני 40–50 – קצבה חודשית בשיעור 40% מקצבת נכות מלאה מעבודה; בני 50 או יותר – קצבה חודשית בשיעור 60% מקצבת נכות מלאה מעבודה.
במקרים דלהלן גם מי שלא מלאו להם 50 יהיו זכאים לקצבה בשיעור הגבוה (60% מקצבת נכות מלאה):
- בעת הפטירה היה עמם ילד שהיה זכאי לקצבה, והוא אינו זכאי עוד;
- בעת הפטירה האלמנה הייתה בהיריון. (עד הלידה היא תקבל קצבה בשיעור של 60%, ולאחר הלידה בשיעור של 80%, 20% מהם עבור הילד);
- לא יכלו לכלכל את עצמם מעבודה סמוך לפטירה או בתוך שנה מיום הפטירה. (אם שולם להם מענק חד-פעמי, הוא ינוכה מהקצבה).
- **ילדים:** הקצבה לילדים משולמת בדרך כלל כתוספת לקצבה ההורה, אך אם הילד התייתם משני הוריו, או שההורה הנותר אינו זכאי לקצבה (גרופה או אלמן/ה שנישאו שנית), תשולם הקצבה בנפרד: לילד אחד – 60% מהקצבה להורה; ל-2 ילדים – 80%; ל-3 ילדים – 90%; ל-4 ילדים או יותר – 100%.

ביטוח נפגעי עבודה

בני משפחה אחרים: אם המבוטח לא הניח אחריו בן/בת זוג או ילדים הזכאים לקצבה, אך הניח אחריו הורים, סב/סבתא או אחים שהיו תלויים בו תלות כלכלית מלאה, יהיו הקרובים הללו זכאים לקצבה בשיעורים האלה: תלוי אחד – 50%; 2 תלויים – 75%; 3 תלויים – 90%; 4 תלויים – 100%. אם המבוטח הניח אחריו בן/בת זוג או ילדים הזכאים לקצבה, וההורים גם הם הוכרו כתלויים כלכלית (תלות חלקית), תשולם להם קצבה מטעמי צדק.

הוצאות ריפוי

הוצאות ריפוי ניתנות במסגרת ביטוח הבריאות הממלכתי. טיפולים שאינם נכללים בביטוח הבריאות ו/או טיפולים במי שאינם מבוטחים בביטוח בריאות ממשיכים להינתן במימון המוסד לביטוח לאומי. הוצאות הריפוי כוללות אשפוז ושיקום רפואי.

שיקום מקצועי

שיקום מקצועי ניתן לבעלי דרגת נכות צמיתה של 10% לפחות שבגלל הפגיעה אינם יכולים לחזור לעבודתם או לכל עבודה אחרת, ולא למנים/ות של מי שנפטרו בשל פגיעה בעבודה.

שינויי חקיקה

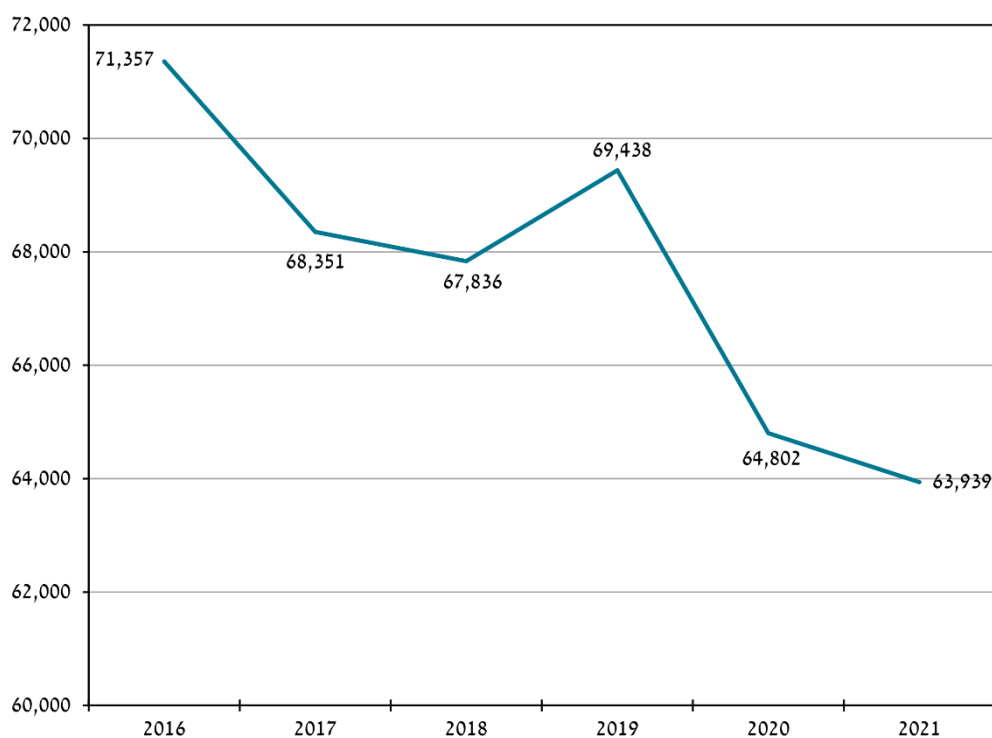
- **ביטוח נפגעי עבודה גם לכוחות הביטחון:** בעקבות חוק ההסדרים מ-1 בינואר 2017 הוחל ביטוח נפגעי עבודה גם על כוחות הביטחון – אנשי שב"ס, שב"כ, המשטרה ומשמר הכנסת – במקרים שהפעילות אשר קדמה לפגיעה אינה ייחודית למסגרת ולפעילות שבה בוצעה. לפיכך בחלק מהפגיעות (למשל מחלות מסוימות או תאונות דרכים) ישולם הפיצוי כמו לנפגעי עבודה, ובאחרות הוא יוסיף להיות משולם במסגרת חוקי השיקום של משרד הביטחון (תיקון שהוכנס בעקבות המלצות "ועדת גורן").
- **הארכת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים:** ב-2005 הורחבה תקופת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים מ-9 ל-12 ימים, לרבות לעובדים במשק בית. (מי שאין להם מעסיק – למשל עובדים עצמאיים – אינם זכאים לדמי פגיעה בעבור ימים אלה.) דמי הפגיעה בעד היומיים הראשונים שלאחר הפגיעה משולמים רק למי שאינו יכול לעבוד 12 יום או יותר.

לשינויי חקיקה קודמים ראו דוחות שנתיים קודמים.

מקבלי דמי פגיעה

ב-2021 הוסיף לרדת מספר המקבלים דמי פגיעה והגיע ל-63,939 (תרשים 1 ולוח 1) – ירידה של 1.3% לעומת 2020, לאחר ירידה של 6.7% ב-2020 לעומת 2019. בשנת 2020 שולמו דמי פגיעה בעבודה בגין מחלת הקורונה לכ-1,900 אנשים, וב-2021 – לכ-5,900. (חלקם חלו בקורונה בשנה הקודמת).

תרשים 1: המקבלים דמי פגיעה, 2017-2021

בין שתי השנים ירד מספר הימים של אי-כושר לעבודה בשיעור של 3.4%, והגיע ל-2,820,347 ימים, והמספר הממוצע של ימי האי-כושר לנפגע ירד ב-2.2%, ל-44 ימים. הירידות של מספר המקבלים ושל מספר ימי האי-כושר ב-2020 וייתכן שגם ב-2021 הושפעו מההתפתחויות בשוק העבודה בגלל משבר הקורונה.

מ-2014 עלה מספר הימים הממוצע לנפגע בכ-9 ימים – עובדה העשויה להעיד על החמרה בתאונות במהלך השנים. שיעור המקבלים דמי פגיעה בכלל המועסקים הגיע בשנה הנסקרת ל-1.51% (לוח 2).

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 1: המועסקים. המקבלים דמי פגיעה וימי אי-כושר לעבודה, 2021-2017

השנה	המועסקים * (אלפים)	המקבלים דמי פגיעה	ימי האי-כושר לעבודה	
			הממוצע לנפגע	סך הכל
2017	4,119.2	68,351	40.4	2,759,898
2018	4,191.0	67,836	41.4	2,809,379
2019	4,262.6	69,438	42.4	2,944,713
2020	4,182.1	64,802	45.1	2,919,704
2021	4,235.0	63,939	44.1	2,820,347

* לפי נתוני החשבונאות הלאומית, הלמ"ס. עובדים ישראלים, עובדים מחו"ל (מדווחים ובלתי מדווחים) ותושבי השטחים.

שיעור המקבלים דמי הפגיעה בקרב כלל המועסקים הולך ויורד במהלך השנים. הירידה החלה ב-1996 ונמשכה עד 2012, בין היתר בעקבות שני תיקונים בחוק: ב-1997 – חיוב המעסיק בתשלום בגין הימים הראשונים; ב-2005 – ביטול הזכאות לתשלום זה למי שאין להם מעסיק. ב-2013 עלה שיעור המקבלים לכ-2% מהמועסקים, ומאז הוא יורד בהתמדה.

לוח 2: השינויים במספר של המועסקים המקבלים דמי פגיעה, ושל ימי האי-כושר לעבודה, 2021-2017 (אחוזים)

השנה	המקבלים דמי פגיעה כאחוז מכלל המועסקים	שיעור השינוי בממוצע לשנה (אחוזים)		
		המועסקים	דמי פגיעה	ס"כ ימי האי-כושר
2017	1.66	2.4	-4.2	2.9
2018	1.62	1.7	-0.75	2.6
2019	1.63	1.6	2.3	2.4
2020	1.55	-1.8	-6.7	-0.8
2021	1.51	1.3	-1.3	-3.4

מעסיקים המשלמים דמי פגיעה

חוק נפגעי עבודה מאפשר למעסיק לשלם לעובד את דמי הפגיעה בשם המוסד לביטוח לאומי (במועד תשלום השכר), ובתמורה לקבל עמלה או הנחה בדמי הביטוח. מעסיקים שאינם בהסדר זה נדרשים להחזיר למוסד את התשלום עבור 12 הימים הראשונים.

ההסדר למעסיקים עד 500 עובדים (לפי תקנה 22): המעסיק מקבל מהמוסד החזר עבור היום ה-13 ואילך, בתוספת עמלה בשיעור 2.5% מדמי הפגיעה. אם תביעת המבוטח נדחית, המעסיק אינו מקבל החזר.

ההסדר למעסיקים יותר מ-500 עובדים (לפי סעיף 343 לחוק): המעסיק סופג את התשלום תמורת הנחה בדמי הביטוח, ששיעורה 15% מהשיעור הרגיל של דמי הביטוח.

27.8% מן השכירים שהיו זכאים לדמי פגיעה ב-2021 (16,274 מ-58,467 שכירים, לעומת 26.1% ב-2020) קיבלו את התשלום לפי תקנה 22, ו-1% (668 איש) קיבלו את התשלום לפי סעיף 343 לחוק (613 ב-2020). מספר המעסיקים בהסדר לפי סעיף 343 בחוק היה 16.

חומרת הפגיעות

מספר ימי האי-כושר הוא מדד מרכזי להערכה של חומרת הפגיעה. לפי מדד זה מספר הפגיעות החמורות שביגן הוגשו למוסד תביעות עלה עם השנים (לוח 3): ב-1996, השנה האחרונה שבה שולם בגין הימים הראשונים שלא באמצעות המעסיק, שולמו לכמחצית מכלל המקבלים דמי פגיעה בגין פחות מ-14 ימי אי-כושר; לעומת זאת ב-2021 רק 25.8% מן המקבלים קיבלו תשלום בגין פחות מ-14 ימי אי-כושר.

בד בבד, ועם קיצור התקופה המרבית לתשלום ב-1997, עלה שיעור הנפגעים שלהם 61 ויותר ימי אי-כושר מסך הנפגעים מ-13% ב-1997 ל-34% ב-2021. חלקם של הנפגעים שלהם 15-45 ימי אי-כושר התייצב במהלך השנים ברמה של כשליש, וב-2021 הוא עמד על 32.7%.

לוח 3: המקבלים דמי פגיעה לפי מספר ימי האי-כושר, 2017-2021

92 ויותר**	מספר ימי האי-כושר								ס"כ המקבלים דמי פגיעה	ס"כ ימי האי-כושר	ס"כ המועסקים*	השנה
	91	90-76	75-61	60-46	-31	30-15	14-1	0				
מספרים מוחלטים												
5	8,104	7,791	4,151	5,260	7,829	14,906	20,295	10	68,351	2,759,898	4,119,203	2017
4	8,526	8,034	4,217	5,169	7,905	14,720	19,253	8	67,836	2,809,379	4,190,996	2018
2	9,315	8,599	4,321	5,427	7,801	14,532	19,435	6	69,438	2,944,713	4,258,441	2019
1	10,218	8,443	4,118	5,059	7,481	13,433	16,040	9	64,802	2,919,704	4,179,697	2020
0	9,422	8,424	3,885	4,818	7,028	13,894	16,461	7	63,939	2,820,347	4,234,985	2021
אחוזים												
0.0	11.9	11.4	6.1	7.7	11.5	21.8	29.7	0.0	100.0			2017
0.0	12.6	11.8	6.2	7.6	11.7	21.7	28.4	0.0	100.0			2018
0.0	13.4	12.4	6.2	7.8	11.2	20.9	28.0	0.0	100.0			2019
0.0	15.8	13.0	6.4	7.8	11.5	20.7	24.8	0.0	100.0			2020
0.0	14.7	13.2	6.1	7.5	11.0	21.7	25.7	0.0	100.0			2021

* מתוך החשבונאות הלאומית, הלמ"ס.

** נפגעים עד 31 בינואר 2002, שקיבלו דמי פגיעה לאחר מועד זה.

עובדים זרים ותושבי השטחים

הדיווח על פגיעות של עובדים זרים, עובדי חברות כוח אדם או עובדי קבלן לוקה כנראה בחסר בשל תת-דיווח ואי מיצוי זכויות. לכן יש להניח כי רמת הבטיחות במקומות העבודה נמוכה מהדיווחים עליה, וכי מספר הנפגעים בפועל גבוה יותר.

ביטוח נפגעי עבודה

בקרב העובדים הזרים ותושבי השטחים שיעור המקבלים דמי פגיעה נמוך בכל השנים משיעורם בקרב תושבי ישראל, אף שסביר שהוא יהיה גבוה יותר, בגלל הענפים המסוכנים (חקלאות ובנייה) שהם מועסקים בהם. הנפגעים באוכלוסייה זו נמנעים, ככל הנראה, מלדווח על פגיעה בעבודה, מכמה סיבות: חשש לאבד את עבודתם אם ייעדרו עקב תאונה, מעמד לא-חוקי של חלקם וחשש לגורלם אם הדבר ייוודע, וכנראה גם העדר מידע על זכויותיהם. בפגיעות קשות אין לעובדים אלה ברירה אלא לפנות לטיפול רפואי, ולהגיש תביעה לדמי פגיעה ולהכרה בנכות.

המוסד לביטוח לאומי משלם לחדר המיון במישרין את הוצאות הטיפול החד-פעמי בעובדים זרים, ומאפריל 2008 – גם עבור הטיפול בעובדים מהשטחים שנפגעו בתאונות עבודה ולא הגישו תביעה לדמי פגיעה. עובד זר מבוטח בביטוח נפגעי עבודה אף אם הוא שוהה בארץ שלא כדין, אך הגמלה משולמת לו רק ממועד יציאתו מהארץ. התשלום אינו כולל את התקופה שבה נשללה הקצבה.

ב-2021, בדומה לשנים הקודמות, המספר הממוצע של ימי האי-כושר לעובד זר שנפגע היה נמוך מזה של תושב ישראל – 35.7 ימים לעומת 44.1 ימים, בהתאמה – אף שכאמור הוא היה צפוי להיות גבוה יותר בשל אופי העיסוקים (לוח 4). לעומת זאת, ממוצע ימי האי-כושר של העובדים תושבי השטחים נשאר גבוה יחסית (50.8 ימים).

עובדי חברת כוח אדם ועובדי קבלן

בדומה לעובדים הזרים ולעובדי השטחים, גם על שכירים המקבלים שכר מחברות כוח אדם ומקבלני כוח אדם קשה לקבל נתונים. במערכת נפגעי עבודה של המוסד לביטוח לאומי הם אינם מזהים, ולכן אי אפשר לבדוק באיזו מידה הם חשופים לסכנות בהשוואה לעובדים האחרים, ואם בגלל היותם מועסקים באמצעות צד שלישי המעסיק מפחית מאחריותו לבטיחותם.

הבעיה קיימת גם בחברות קבלן שאינן מספקות עובדים אלא שירותים: שלא כמו חברות אחרות, חברות הקבלן הללו אינן נדרשות להוכיח ציות לחוקי העבודה והבטיחות בעבודה כדי לקבל רישיון או לחדשו.

בהגדרת מקבלי שכר מחברת כוח אדם אין נכללים שכירים העובדים באמצעות קבלן משנה, שהוא האחראי לביצוע עבודתם ולבטיחותם. מדובר בעיקר בעובדים המועסקים בענפי הכלכלה המשניים – שמירה, אבטחה וניקיון וטיפול בבית.

לוח 4: המועסקים*, המקבלים דמי פגיעה וימי האי-כושר לפי התושבות, 2019-2021

המקבלים	סך הכל	תושבי ישראל	תושבי השטחים	עובדים זרים
2019				
המועסקים	4,258,441	3,863,558	115,725	179,158
מהם: מקבלי דמי פגיעה – מספרים	69,438	66,727	1,249	1,462
אחוזים	1.6	1.7	1.1	0.8
ממוצע ימי האי-כושר	42.4	41.5	44.2	34.7

המקבלים	סך הכל	תושבי ישראל	תושבי השטחים	עובדים זרים
2020				
המועסקים	4,179,697	3,909,396	105,830	164,471
מהם: מקבלי דמי פגיעה – מספרים אחוזים	64,802 1.5	62,002 1.6	1,384 1.3	1,416 0.8
ממוצע ימי האי-כושר	45	45.2	49	35.7
2021				
המועסקים	4,234,985	3,953,178	127,925	153,882
מהם: מקבלי דמי פגיעה – מספרים אחוזים	63,939 1.5	60,812 1.5	1,628 1.3	1,499 1.0
ממוצע ימי האי-כושר	44.1	44.1	50.8	35.7

* המקור: החשבונאות הלאומית, הלמ"ס.

עצמאיים לעומת שכירים

ב-2021 קיבלו דמי פגיעה 5,472 עצמאיים (לוח 5) – ירידה של 8% לעומת 2020, לאחר עלייה של 4.6% בין 2019 ל-2020. העצמאיים הם 8.5% מכלל המקבלים דמי פגיעה, קצת פחות משיעורם באוכלוסייה. בקרב העצמאיים המספר הממוצע של ימי האי-כושר לעבודה היה גבוה ב-43% מאשר בקרב השכירים (60.8 לעומת 42.5, בהתאמה). זאת משום שהם אינם זכאים להגיש תביעות בגין היעדרויות קצרות של פחות מ-12 ימים.

התפלגות השכירים שקיבלו דמי פגיעה לפי הענף הכלכלי¹ ב-2021 דומה לזו של השנים הקודמות: 14.3% נפגעו במסחר ובתיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים, 12.8% בתעשייה ובחרושת, 11.7% במינהל המקומי ו-11.1% בנינוי (לוח 6). אשר לחומרת הפגיעה (הנמדדת, כאמור, לפי המספר של ימי האי-כושר לעבודה) – אלה היו הפגיעות החמורות ביותר בשנת 2021, בסדר יורד: משקי הבית כמקומות תעסוקה (57.3 ימים); בינוי (54.5 ימים); שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות (51.3 ימים); אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה (47.6 ימים); ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים (44.7 ימים); אמנות, בידור ופנאי (44.6 ימים); שירותי ניהול ותמיכה (44.5 ימים).

לוח 5: המקבלים דמי פגיעה וממוצע ימי האי-כושר – שכירים לעומת עצמאיים, 2021

ממוצע ימי האי-כושר	המקבלים דמי פגיעה		סך הכל
	אחוזים	מספרים מוחלטים	
45.0	100.0	63,939	שכירים
42.5	90.15	58,467	עצמאיים
60.8	8.5	5,472	

1 הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה (מ-2011) מבוסס על המלצת האו"ם לסיווג אחיד של ענפי כלכלה: ISIC 4 (International Standard Classification of All Economic Activities), Rev. 4

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 6: המקבלים דמי פגיעה לפי הענף הכלכלי – שכירים ועצמאיים, 2021

הענף הכלכלי	המקבלים		ימי האי-כושר	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים
סך הכל – שכירים ועצמאיים	63,939		2,820,347	44.1
סך הכל – שכירים	58,467	91.4	2,474,000	42.3
תעשייה וחרושת	7,479	12.8	297,124	39.7
מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים	8,336	14.3	355,314	42.6
בינוי	6,516	11.1	368,854	54.5
מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון, שירותי חובה של הביטוח הלאומי	6,839	11.7	244,655	35.8
שירותי ניהול ותמיכה	4,472	7.6	198,789	44.5
שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	3,956	6.8	202,880	51.3
שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד	5,362	9.2	191,874	35.8
שירותי אירוח ואוכל	2,885	4.9	123,071	42.7
שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	2,329	4.0	94,141	40.4
חינוך	1,440	2.5	60,650	42.1
שירותים אחרים	1,617	2.8	67,641	41.8
פעילויות בנדל"ן	1,161	2.0	41,760	36.0
מידע ותקשורת	1,254	2.1	43,757	34.9
חקלאות, ייעור ודיג	1,085	1.9	46,817	43.1
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	1,284	2.2	46,047	35.9
אמנות, בידור ופנאי	1,057	1.8	47,148	44.6
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר	365	0.6	12,190	33.4
אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור	320	0.5	15,216	47.6
כרייה וחציבה	104	0.2	4,516	43.4
משקי בית כמקומות תעסוקה, משקי בית המייצרים מגוון טובין ושירותים לשימוש עצמי	35	0.1	2,005	57.3
ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים	22	0.0	984	44.7
לא ידוע	549	0.9	22,107	40.3
סך הכל – עצמאיים	5,472		332,807	60.8

נשים וצעירים

גידול חלקן של הנשים בתעסוקה, שאפיינו את שני העשורים האחרונים, הביאו בהדרגה גם לגידול חלקן של הנשים הנפגעות: שיעור המקבלות דמי פגיעה עלה בהדרגה מ-19.8% ב-1995

ל-32% ב-2021 (לוח 7), אך הוא עומד על פחות ממחצית שיעור הגברים, בין היתר מפני אופי עיסוקיהן.

בקרב הצעירים (עד גיל 34) הגברים מהווים 75% מכלל המקבלים, לעומת חלקם בקרב המבוגרים (64-45) – 61% (לוח 8). המספר הממוצע של ימי האי-כושר של נשים נמוך מזה של גברים – 39.1 לעומת 47.7, בהתאמה – כנראה בשל רמת הסיכון הגבוהה יותר בענפים שגברים צעירים מועסקים בהם.

לוח 7: המקבלים דמי פגיעה לפי המין, 2017-2021

המין	2017	2018	2019	2020	2021
סך הכל – מספרים מוחלטים	68,351	67,836	69,438	64,802	63,939
גברים	46,434	46,074	47,319	44,841	43,483
נשים	21,917	21,762	22,119	19,961	20,456
סך הכל – אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
גברים	67.8	67.9	68.1	69.2	68.0
נשים	32.2	32.1	31.8	30.8	32.0

לוח 8: המקבלים דמי פגיעה לפי הגיל והמין (מספרים מוחלטים), 2021 (אחוזים)

הגיל	סך הכל		גברים		נשים	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים
סך הכל	63,939	100.0	43,483	100.0	20,456	100.0
עד 17	106	0.1	92	0.2	14	0.0
18-24	6,804	10.6	5,124	11.8	1,680	8.2
25-34	14,490	22.7	10,710	24.6	3,780	18.5
35-44	13,317	20.8	9,505	21.9	3,812	18.6
45-54	13,514	21.1	8,648	19.9	4,866	23.8
55-64	11,231	17.6	6,476	14.9	4,755	23.2
+65	4,477	7.0	2,928	6.7	1,549	7.6

נסיבות הפגיעה

חלקן של **תאונות הדרכים** בזמן העבודה ובדרך לעבודה או ממנה נשאר יציב למדי בשלוש השנים האחרונות (2019-2021) (לוח 9). כ-75% מתאונות העבודה ב-2021 התרחשו במהלך העבודה עצמה, והיתר – בדרך לעבודה או ממנה. אשר לגורם הפגיעה ולמהות הפגיעה – הנתונים העדכניים ביותר הם מ-2014.

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 9: המקבלים דמי פגיעה לפי מקום הפגיעה ומספר ימי האי-כושר, 2021-2019

השנה	סך הכל	בעבודה		בדרך לעבודה או ממנה		אחר
		תאונות דרכים	במהלך העבודה*	תאונות דרכים	תאונות בלי רכב	
2019						
מספרים מוחלטים	69,438	45,442	4,526	12,702	5,639	1,129
אחוזים	100.0	65.4	6.5	18.3	8.1	1.6
ממוצע ימי האי-כושר	42.4	42.5	46.3	40	43.3	41.8
2020						
מספרים מוחלטים	64,802	42,400	4,474	12,093	5,058	777
אחוזים	100.0	65.4	6.9	18.7	7.8	1.2
ממוצע ימי האי-כושר	45	45.1	49.7	43	45.8	41.8
2021						
מספרים מוחלטים	63,939	43,829	4,408	10,769	4,482	451
אחוזים	100.0	68.5	6.9	16.8	7.0	0.7
ממוצע ימי אי-כושר	44.1	43.3	49.3	44.0	47.5	41.4

* חבטות ופציעות בעבודה שלא נגרמו עקב תאונות דרכים.

לוח 10: המקבלים דמי פגיעה וימי האי-כושר לפי גורם הפגיעה, 2014*

גורם הפגיעה	המקבלים		ימי האי-כושר	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	הממוצע לנפגע	סך הכל
סך הכל	74,756	100.0	36.6	2,734,432
תאונות דרכים	19,868	26.6	37.1	737,241
נפילה	19,188	25.7	41.5	795,869
גוף נופל, מכה, לחץ מגוף	12,040	16.1	33.3	401,424
מכונות, כלים	9,919	13.3	31.9	316,246
מאמץ יתר	6,151	8.2	38.6	237,334
אש, חומר לוחט, אד, חומצה	1,177	1.6	22.0	25,879
קטטה	756	1.0	31.7	23,974
גוף זר בעין	752	1.0	15.0	11,302
הרעלה	521	0.7	22.5	11,717
גורם סביבתי	193	0.3	20.4	3,931
מחלת מקצוע	133	0.2	53.8	7,152
חומר נפץ	102	0.1	34.6	3,533
אחר ולא ידוע	3,956	5.2	40.2	158,830

* הנתונים העדכניים ביותר על גורם התאונה ומהות הפגיעה נוגעים לפגיעות מ-2014.

התפלגות המקבלים דמי פגיעה לפי **גורם הפגיעה** יציבה למדי במהלך השנים. הגורמים השכיחים ב-2014 היו תאונות דרכים (26.6%); נפילה (מפיגום, סולם או מנוף, מבניין או מבנה, החלקה או מעידה במדרגות); החלקה או מעידה במישור (25.7%); ופגיעה מגופים נופלים, לוחצים או מכים (16.1%) (לוח 10).

התפלגות המקבלים לפי **חומרת הפגיעה** (הנמדדת לפי מספר ימי האי-כושר) מראה כי מחלות המקצוע גרמו לפגיעות החמורות ביותר – 53.8 ימי אי-כושר במוצע לנפגע. רשימת מחלות המקצוע אמנם סגורה, אך אם מחלה אינה מופיעה בה, ולדעת המומחים היא נגרמה בבירור מתנאי העבודה – היא תוכר כפגיעה בעבודה. פגיעות קשות אחרות, נוסף על מחלות, נגרמו בעיקר עקב נפילות (41.5 ימי אי-כושר במוצע לנפגע), ותוצאותיהן היו בעיקר מכות יבשות, הימחצות, שברים בגפיים, מתיחות ונקעים.

לוח 11: המקבלים דמי פגיעה ומספר ימי האי-כושר לפי מהות הפגיעה, 2014*

מהות הפגיעה	המקבלים			ימי האי-כושר
	מספרים מוחלטים	אחוזים	ממוצע	
סך הכל	74,756	100.0	36.6	2,734,432
הימחצות	24,840	33.2	35.4	880,319
שלד ושרירים	10,869	14.5	33.6	365,346
מכה יבשה	9,460	12.7	31.6	298,495
חתך בגפה העליונה	6,848	9.2	29.5	202,070
שבר בגפה העליונה	4,347	5.8	59.3	257,561
מתיחה, נקע	4,141	5.5	35.3	146,286
שבר בגפה התחתונה	3,093	4.1	63.8	197,374
כווייה	1,377	1.8	23.8	32,821
שבר גולגולת, גב, שדרה	1,045	1.4	57.9	60,520
חתך בראש, צוואר, גב	956	1.3	21.6	20,609
חתך בגפה התחתונה	889	1.2	27.3	24,276
סימפטומים	887	1.2	30.2	26,822
חדירת גוף זר	767	1.0	14.5	11,108
הרעלה	345	0.5	19.5	6,732
פריקה ללא שבר	271	0.4	49.5	13,412
מערכת כלי דם	123	0.2	60.8	7,481
שפשוף	128	0.2	21.3	2,731
אחר ולא ידוע	4,370	5.8	41.3	180,469

* הנתונים העדכניים ביותר על גורם התאונה ומהות הפגיעה נסבים על הפגיעות מ-2014.

ביטוח נפגעי עבודה

ההתפלגות לפי מהות הפגיעה יציבה למדי אף היא במשך השנים: הימחצות (33.2%), פגיעה בשלד או בשרירים (14.5%), מכה יבשה (12.7%) וחתך בגפה עליונה (9.2%) (לוח 11). אשר לחומרת הפגיעה, הנמדדת לפי מספר ימי האי-כושר, הפגיעות הקשות היו שבר בגפה התחתונה (63.8 ימים בממוצע לנפגע), פגיעה במערכת כלי הדם (60.8 ימים), שבר בגפה העליונה (59.3 ימים), שבר בגב או בגולגולת או פגיעה בעמוד השדרה (57.9 ימים), ופריקה ללא שבר (49.5 ימים). הגפיים העליונות הן האיברים הפגיעים ביותר בתאונות עבודה: שברים וחתכים בהן היו הגורם להיעדרות מעבודה של 15% ממקבלי דמי הפגיעה.

גמלאות נכות מעבודה

גמלאות נכות משולמות למי שנתרו נכים בעקבות הפגיעה.

• קצבת נכות צמיתה

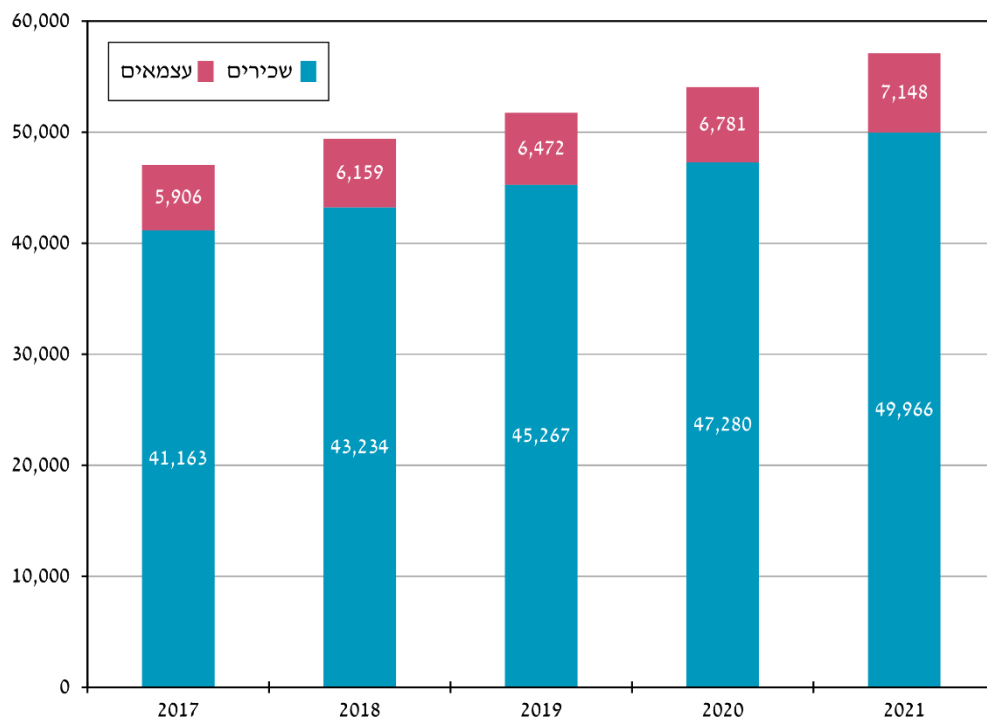
בעלי דרגת נכות צמיתה של 20% ויותר מקבלים קצבת נכות צמיתה. בין 2020 ל-2021 עלה מספרם של המקבלים קצבת נכות צמיתה ב-5.6%: מ-54,061 בדצמבר 2020 ל-57,114 בדצמבר 2021. שיעור השינוי משקף מגמת עלייה מתמדת בהשוואה לשנים קודמות (לוח 12, תרשים 2). עם זאת, קצב העלייה הואט לאורך השנים, עד לשנת 2020.

מאפייניהם של המקבלים קצבה זו שונים במקצת מאלה של המקבלים דמי פגיעה (לוח 25 בנספח לוחות ענפי הביטוח). גיל ההתייחסות הוא הגיל בסוף 2021 ולא בעת הפגיעה, ולכן מרביתם נמצאים בקבוצות המבוגרות יותר – בני 50 ויותר. הגיל הממוצע של המצטרפים החדשים לנכות צמיתה ב-2021 היה 42 (גברים – 41.7; נשים – 43.3), ושל כלל המקבלים – 56.8 (גברים – 57; נשים – 55.4). דרגת הנכות הממוצעת שלהם הייתה 40.4% (גברים – 40.7%; נשים – 38.7%).

לוח 12: המקבלים קצבת נכות צמיתה – שכירים לעומת עצמאיים, 2017-2021 (דצמבר)

השנה	סך הכל		עצמאיים	שכירים
	מספרים מוחלטים	השינוי השנתי (%)		
2017	47,069	5.5	5,906	41,163
2018	49,393	4.9	6,159	43,234
2019	51,739	4.7	6,472	45,267
2020	54,061	4.5	6,781	47,280
2021	57,114	5.6	7,148	49,966

תרשים 2: המקבלים קצבת נכות צמיתה – שכירים לעומת עצמאיים, 2017-2021 (דצמבר)

• קצבת נכות זמנית

קצבת נכות זמנית משולמת לבעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות. בדומה למקבלי קצבת נכות צמיתה, גם מספרם של אלה עולה בהתמדה: עלייה של 10.8% בדצמבר 2021 לעומת 2020 (לוח 13). מרבית המקבלים (90%) היו שכירים, והשאר היו עצמאיים. דרגת הנכות הממוצעת שלהם הייתה 40.5% (גברים – 42.2%, נשים – 34.9%).

לוח 13: המקבלים קצבת נכות זמנית – שכירים לעומת עצמאיים, 2017-2021 (דצמבר)

שנה	עצמאיים	שכירים	סך הכל	
			השנוי השנתי (%)	מספרים מוחלטים
2017	463	5,212	6.4	5,675
2018	501	5,213	0.7	5,714
2019	578	5,836	12.2	6,414
2020	760	6,765	17.3	7,525
2021	841	7,501	10.8	8,342

ביטוח נפגעי עבודה

• מענק נכות

מענק נכות משולם לנפגע עבודה שדרגת נכותו יציבה – 9% עד 19.9%. ב-2021 שולמו 18,747 מענקי נכות, לעומת 18,080 ב-2020 – עלייה של 3.7% (לוח 14). ב-2021 עמד התשלום הממוצע לשכירים על 48.9 אלף ש"ח, והתשלום הממוצע לעצמאיים – על 50.2 אלף ש"ח. זאת לעומת 47.5 אלף ש"ח ו-47.7 אלף ש"ח, בהתאמה, ב-2020.

לוח 14: מקבלי מענק נכות – שכירים לעומת עצמאיים.
2021-2017 (דצמבר)

השנה	סך הכל		עצמאיים
	מספרים מוחלטים	השינוי השנתי (%)	
2017	14,997	9.5	1,842
2018	15,234	1.6	1,848
2019	17,283	13.4	2,060
2020	18,080	4.6	2,148
2021	18,747	3.7	2,365

קצבת נכות מיוחדת ומענקים מיוחדים

נכי עבודה בדרגת נכות 75% ויותר ונכים בעלי קשיי הליכה בדרגת נכות 65%–75% זכאים גם לקצבה מיוחדת או למענק מיוחד. התשלום מיועד למימון עזרה אישית, נסיעות, דיור, הוצאות חד-פעמיות לרכישת רכב או הוצאות לרכישת אביזרים מיוחדים הנובעים מהנכות. הסיוע ניתן באמצעות אגף השיקום.

בדצמבר 2021 שולמה קצבה מיוחדת ל-4,422 אנשים, ובמהלך השנה שולמו 112 מענקים (לעומת ש 4,282 ו-128, ב-2020, בהתאמה). סכום הקצבה הממוצע היה 3,755 ש"ח (בדומה לסכום בשנת 2020), וסכום המענק למענק היה 34,545 ש"ח (35,234 ש"ח ב-2020). 50 מן המענקים שולמו כסיוע בדיור (51,180 ש"ח), 17 לרכישת רכב (37,412 ש"ח), ו-45 לסיוע אחר (14,978 ש"ח).

קצבאות תלויים

בדצמבר 2021 קיבלו 4,858 איש קצבת תלויים, לעומת 4,849 בדצמבר 2020 – עלייה של 0.2% (לוח 15). הקבוצה של ילד אחד ושל אלמן/ה ללא ילדים היא הרוב המכריע בקרב מקבלי הקצבה (כ-82%) (לוח 16).

לוח 15: המקבלים קצבת תלויים – שכירים לעומת עצמאיים.
2017-2021 (דצמבר)

השנה	סך הכל		
	מספרים מוחלטים	השינוי השנתי (%)	שכירים
2017	4,776	0.5	4,126
2018	4,796	0.4	4,144
2019	4,827	0.6	4,172
2020	4,849	0.4	4,197
2021	4,858	0.2	4,202

לוח 16: המקבלים קצבת תלויים לפי הרכב המשפחה*. 2017-2021 (דצמבר)

השנה	סך הכל	אלמנה צעירה**	ילד אחד או אלמן/ה ללא ילדים	2 ילדים או אלמן/ה עם ילד אחד	3 ילדים או אלמן/ה עם 2 ילדים	4 ילדים או אלמן/ה עם 3 ילדים	צירופים אחרים
2017	4,776	156	3,869	336	229	165	21
2018	4,796	141	3,907	349	228	151	20
2019	4,827	151	3,951	334	217	152	22
2020	4,849	159	3,960	340	200	166	24
2021	4,858	149	3,994	337	182	171	25

* הרכבי המשפחה נקבעו לפי דרגת הזכאות.

** לפי סעיף 132 (2) בחוק.

רמת הגמלאות והיקף התשלומים

דמי הפגיעה הממוצעים ליום לשכירים עלו ריאלית, ביחס ל-2020 (ב-0.3%), ואילו לעצמאיים הם ירדו (ב-0.7%); לעומת זאת כאחוז מהשכר הממוצע למשרת שכיר הם ירדו ב-0.5% וב-1.5%, בהתאמה (לוח 17). **קצבת הנכות הצמיחה** הממוצעת עלתה והגיעה ל-3,834 ש"ח לחודש לשכירים ול-4,005 ש"ח לעצמאיים, ואילו כאחוז מהשכר הממוצע היא ירדה ב-0.6% לשכירים ונותרה ללא שינוי לעצמאיים (לוח 18). **קצבת התלויים** הממוצעת לחודש לשכירים ירדה ריאלית ב-0.9% לעומת 2020, ולעצמאיים היא ירדה ריאלית ב-0.6%; כאחוז מהשכר הממוצע היא ירדה גם לשכירים וגם לעצמאיים (לוח 19). סביר שהירידה כאחוז מהשכר הממוצע במשק היא גם תוצאה של עליית השכר הממוצע ב-2020 וב-2021, עקב שיעורי אבטלה גבוהים יחסית בקרב המשתכרים שכר נמוך בתקופת הקורונה.

ביטוח נפגעי עבודה

לוח 17: דמי הפגיעה הממוצעים ליום – שכירים לעומת עצמאיים, 2017-2021

השנה	שכירים			עצמאיים		
	במחירים שוטפים (ש"ח)	במחירי 2021 (ש"ח)	האחוז מהשכר הממוצע*	במחירים שוטפים (ש"ח)	במחירי 2021 (ש"ח)	האחוז מהשכר הממוצע*
2017	216.8	222.4	66.1	250.4	256.8	76.3
2018	225.9	229.8	66.5	268.8	273.5	79.1
2019	233.7	235.8	66.9	277.6	280.1	79.4
2020	242.6	246.2	65.2	291.0	295.3	78.2
2021	246.9	246.9	64.9	293.1	293.1	77.0

* האחוז מהשכר הממוצע למשרת שכיר, נתוני הלמ"ס.

לוח 18: סכום קצבת הנכות הצמיתה הממוצעת – שכירים לעומת עצמאיים, 2017-2021

השנה	שכירים			עצמאיים		
	במחירים שוטפים (ש"ח)	במחירי 2021 (ש"ח)	האחוז מהשכר הממוצע*	במחירים שוטפים (ש"ח)	במחירי 2021 (ש"ח)	האחוז מהשכר הממוצע*
2017	3,567.5	3,659.1	36.2	3,744.4	3,840.5	38.0
2018	3,622.0	3,685.2	35.6	3,765.5	3,831.7	37.0
2019	3,704.8	3,738.0	35.3	3,844.9	3,879.4	36.7
2020	3,770.7	3,827.0	33.8	3,914.7	3,973.1	35.1
2021	3,833.9	3,833.9	33.6	4,004.8	4,004.8	35.1

* האחוז מהשכר הממוצע למשרת שכיר, נתוני הלמ"ס.

לוח 19: סכום קצבת התלויים החודשית הממוצעת – שכירים לעומת עצמאיים, 2017-2021

השנה	שכירים			עצמאיים		
	במחירים שוטפים (ש"ח)	במחירי 2021 (ש"ח)	האחוז מהשכר הממוצע*	במחירים שוטפים (ש"ח)	במחירי 2021 (ש"ח)	האחוז מהשכר הממוצע*
2017	6,430.2	6,595.2	65.3	6,818.2	6,993.2	69.3
2018	6,486.3	6,599.5	63.7	6,889.7	7,010.0	67.6
2019	6,577.2	6,636.2	62.7	6,976.4	7,039.0	66.6
2020	6,613.3	6,712.0	59.2	6,984.1	7,088.3	62.5
2021	6,652.1	6,652.1	58.3	7,046.6	7,046.6	61.7

* האחוז מהשכר הממוצע למשרת שכיר, נתוני הלמ"ס.

סך התשלומים בענף נפגעי עבודה היה ב-2021 כ-6.4 מיליארד ש"ח, לעומת כ-6.1 מיליארד ב-2020 – עלייה ריאלית של 2.6% (לוח 20). בגמלאות הנכות, שהן עיקר ההוצאה, עלו התשלומים

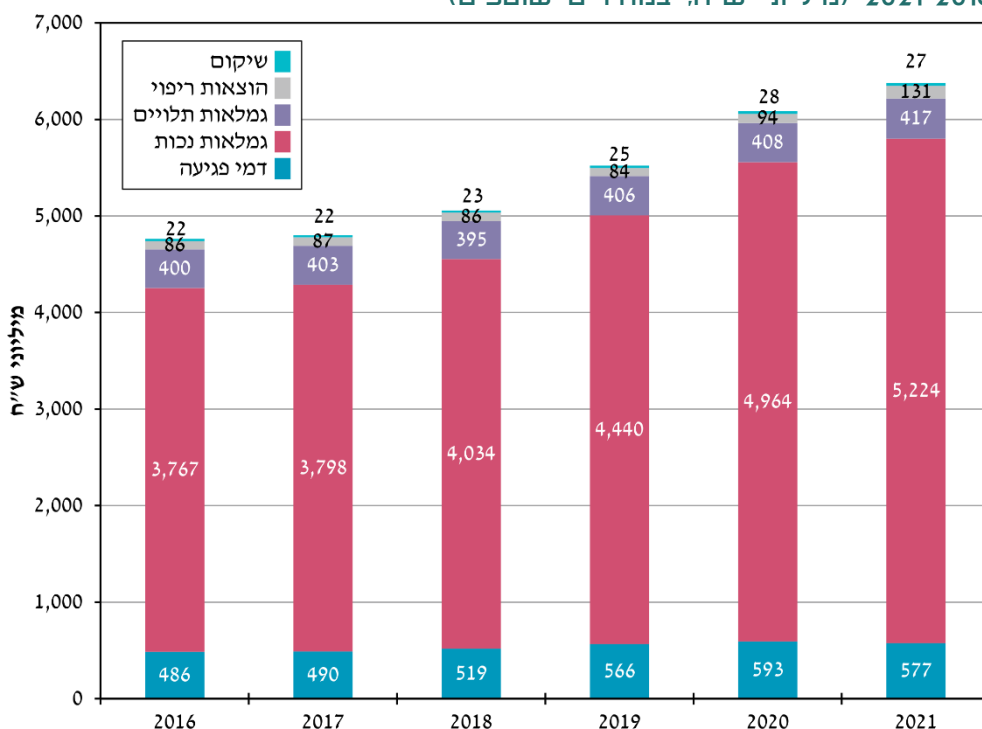
ריאלית בכ-3%, מ-4.9 מיליארד ש"ח ל-5.2 מיליארד. לעומת זאת תשלומי דמי הפגיעה ירדו ריאלית ב-4.8%, ותשלומי גמלאות התלויים – ב-0.7%. מ-2016 עלו התשלומים בענף כולו בשיעור ריאלי מצטבר של כ-33%.

לוח 20: התשלומים* בענף נפגעי עבודה 2017-2021 (אלפי ש"ח)

השנה	במחירים שוטפים (אלפי ש"ח)	במחירי 2021 (אלפי ש"ח)	השינוי הריאלי (%)
2017	4,761,477	4,883,693	5.3
2018	5,057,504	5,145,806	5.4
2019	5,543,833	5,593,546	8.7
2020	6,125,117	6,216,514	11.1
2021	6,375,419	6,375,419	2.6

* כולל תשלומי דמי פגיעה, קצבאות נכות, גמלאות תלויים, הוצאות ריפוי והוצאות שיקום. הסדרה עודכנה ב-2017, ונתוני השנים הקודמות השתנו בהתאם.

תרשים 3: התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג התשלום. (מיליוני ש"ח, במחירים שוטפים) 2016-2021

* לא כולל תשלומים על פעולות למניעת תאונות או על אמצעי ביטחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות, חוות דעת ותשלומי מינהל לגורמי חוץ.

ביטוח נפגעי עבודה

מאז הוחל הביטוח של נפגעי עבודה חלו שינויים של ממש בהרכב התשלומים בענף (לוח 20). בשנים הראשונות מרבית התשלומים יועדו לדמי פגיעה, וחלק קטן יותר יועד לקצבת נכות. עם השנים גדל חלקם של תשלומי קצבת הנכות המשולמת לטווח ארוך, ופחת חלקם של תשלומי דמי הפגיעה: דמי פגיעה משולמים לטווח קצר (כלומר לאנשים שונים) במשך השנה, ואילו קצבאות הנכות משולמות לטווח ארוך – עד גיל הפרישה ואף לאחר מכן. כיום קצבאות הנכות הן עיקר התשלומים בענף, כ-82%, ודמי הפגיעה מהווים רק כ-9% (לוח 21). יתר התשלומים הם להוצאות ריפוי ושיקום וגמלאות תלויים.

לוח 21: התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג התשלום.
(2021-2017 (אהוזים, במחירי 2021)

הוצאות שיקום	הוצאות ריפוי	גמלאות תלויים	קצבאות נכות	דמי פגיעה	סך הכל	השנה
0.5	1.8	8.4	79.1	10.2	100.0	2017
0.5	1.7	7.8	79.8	10.3	100.0	2018
0.5	1.5	7.4	80.4	10.3	100.0	2019
0.5	1.5	6.7	81.6	9.7	100.0	2020
0.4	2.1	6.5	81.9	9.0	100.0	2021

* לא כולל תשלומים על פעולות למניעת תאונות או על אמצעי בטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות, חוות דעת ותשלומי מינהל לגורמי חוץ. הסדרה עודכנה ב-2017, ונתוני השנים הקודמות עודכנו בהתאם.